

6 AĞUSTOS 1986

Tarihi Taşkışla, otel girişimcilerine teslim edildi

Kültür uzun, para kısadır

21 Temmuz 1986, İTÜ'lülerin unutamayacağı bir gün olacak. Teknik Üniversite'nin simgesi tarihi Taşkışla, beş yıldızlı otel olmak üzere otel girişimcilerinin eline teslim edildi. Kültürel simgeleri yaratmak uzun yıllar ister, ama beş yıldızlı oteli yapmak için salt para yeterlidir.

Doç. Dr. METE TAPAN

21 Temmuz 1986, İTÜ'lülerin unutamayacağı bir gün olacak... Teknik Üniversite'nin simgesi tarihi Taşkışla binası beş yıldızlı otel olmak üzere otel girişimcilerinin eline teslim edildi. Büyük hocaların, başbakanların, işadamlarının yetiştiği bu kutsal bina, feleğin cilvesi olsa gerek, yine İTÜ'lüler tarafından terk ediliyor. İnsanın güleceği geliyor, sonra da ağlayacağı... Niçin, ne uğruna böyle bir olay oldu? Kimlerin yararı var bu işte? Kanımca, bu işte tek yararı olacak olan otel girişimcisidir. Ne yapalım, günün ekonomik yapısı bu tür tek yanlı yararların da sağlanmasına olanak veriyor.

Istanbul, belki de Türkiye'de beş yıldızlı otele en çok gereksinime duyan kenttir. Ama bu gereksiniminin giderilmesinde kültür simgelerimizin yok olması düşünülmemeliydi. Kültürel simgeleri yaratmak uzun yıllar ister, ama beş yıldızlı oteli yapmak için salt para yeterlidir. Parayı ve pazarı buldun mu, beş yıldız ta karşın otelin kapısına, bu iş bu kadar basittir. Ama kültürlerin simge haline gelmiş binalarla anılması o kadar basit olmaz.

Teknik eğitimin temel taşı

Cumhuriyet'in ilk yıllarında sayısı 15 olan mühendis sayısını bugün on binlere getiren teknik eğitim seferberliğinin temel taşı olan bina, tarihi Taşkışlamız elden gitti. Gerçekten 21 Temmuz günü içim burkuldu. Acaba akademik giysilerimizle Taksim'e sessiz bir yürüyüş yapıp çelenk mi koysaydık, yoksa üniversitede yapılan töreni protesto mu etseydik? Sonra düşündüm, bunların bugünkü ortam içinde yapılması yarar getirmez. Ama yine de duramadım, belki bir gün tarihi bir belge olur diye bu yazıyı yazdım. Amaç, kimseyi suçlamak değil. Burada suçlanması gereken, kültür sürekliliğine gösterilen bilinçsiz saygısızlıktır.

Neden bilinçsiz?

Niçin bilinçsiz? Herkesin iyi niyetli olduğuna inanıyorum da ondan. Bugün bu tür kararı veren kişilerle benzer başka konularda konuşma fırsatı buldunuz mu, bakıyorsunuz onlar da sizin gibi düşünebiliyor... Umutlanıyor insan. Ama bugünkü ekonomik model zaman zaman çok acımasız oluyor. Bu model, kültür sürekliliğini, toplumsal yarar bilincini bir yana itiyor ve en çok kâr getiren davranışın peşinden gidiyor. Böyle tarihi bir binayı, içinde bugün 1200 öğrenciyi barındıran, mimarlık eğitimi için ideal olan bir yapıtı her türlü mimari zorlamayla otele dönüştürmek, kültür sürekliliğine inanmamak demektir. Kuşkusuz binanın dış görünümü, hatta bazı iç mekânları otelle ilgili restorasyon çalışmalarında korunacaktır. Ancak kültür sürekliliği binanın salt fiziksel korunmasıyla sağlanamaz. Binanın vermiş olduğu hizmetin de korunabilmesi kültür sürekliliğini bütünlüştürür.

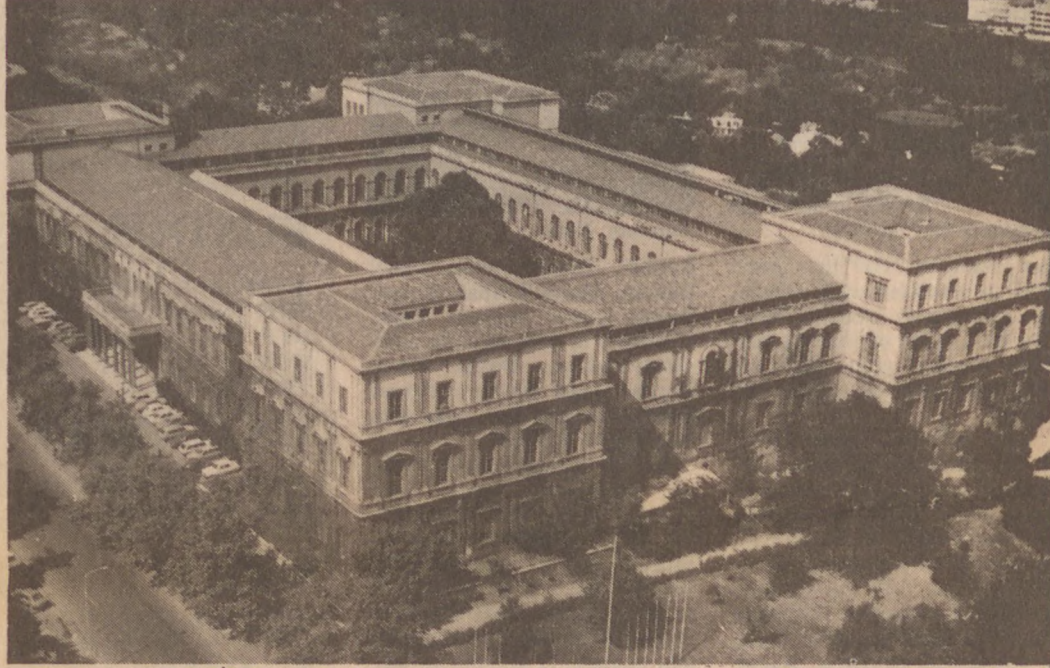
Bu nedenle Çırağan Sarayı'nın otele dönüştürülmesiyle, Taşkışla gibi bugün kültürel hizmet veren bir yapının otele çevrilmesi farklı olgulardır. Su gibi, ekmek gibi insanı yaşatan öğelerden biri de, insanın yaşadığı çevrede ayakta kalan kültür

simgeleridir. İnsan bu simgelerde geçmişini, geleceğini yaşar. Bu simgelere saygı gösterilmemişse, toplum bireylerinin değerleri sarsılır. Toplumu toplum yapan, bu kültürel simgelerin toplum bireyleri tarafından ortaklaşa paylaşılmasıdır. Zaman zaman bu simgeler bir padisahlığın

cak yeni çağdaş kültür öğeleriyle beslenmesinin gereğine inanmıyordu.

Değişen toplum, değişen değer sistemleri yeni kültür simgelerini de beraberinde getirdi. Yenilik, hiçbir zaman eskiyi yok ederek değil, eskiyle beraber, onu özümseyerek, onu anlayarak ge-

model her şeyi Batıdan alırken, bilim adamlarına gösterilen saygıyı niye kendisine örnek almaz? Acaba bu model de mi taklit? Yoksa biz her şeyi tek boyutta, para boyutunda mı görüyoruz? Eğer toplumsal olguların kültürel boyutunu önemsemiyor, her şeyin parayla çözülebileceğine

YOKTAN VAR EDİLEN — Emin Onat'ların, Mukbil Gökdoğan'ların, Holzmeister'lerin, Bonatz'ların yoktan var ettikleri bu okul, bir günde beş yıldızlı otel girişimcisine teslim edildi.

ihtişamını gösteren saraylar gibi simgeler de olabilir. Ama yine de bunlar yıkılmaz.

Atatürk'ün Dolmabahçe örneği

Bunun en iyi örneğini, Osmanlı İmparatorluğu'ndan Türkiye Cumhuriyeti'ne geçişte yaşadık. Atatürk, Cumhuriyet'i kurarken, Dolmabahçe Sarayı'nı yıkmayı düşünmedi, ama saltanatı yıktı, yeni Türk devletini kurdu. Yeni devleti kurarken Atatürk yine de toplum için saltanat simgesi olan Dolmabahçe'yi zaman zaman kullandı ve orada son nefesini verdi. Çünkü Atatürk halkın kültürel simgelerden koparılamayacağına, an-

lır. Yoksa taklitçilik (seçmecilik) alır yeniliğin, çağdaşlaşmanın yerini. Taşkışla da, kanımca, bir taklitçilik örneğinin kurbanı oldu. **Emin Onat'ların, Mukbil Gökdoğan'ların, Kemali Söylemezogulları'nın, Hamid Dilgan'ların, Said Kuran'ların, Holzmeister'lerin, Bonatz'ların** büyük güçlüklerle yarattıkları, yoktan var ettikleri okul bir günde beş yıldızlı otel girişimcisine teslim edildi. Avrupa'da yukarıda birkaçının ismini saydığım kişiler benzeri hocaların büstleri kendi üniversitelerinin giriş hollerinde yer alır... Acaba bizler otel yaptığımız Taşkışla'nın neresine bu değerlerin büstlerini koyabileceğiz? Bu ekonomik

inaniyorsak, çağdaş bir toplum olamayız.

Dilerim 21 Temmuz 1986'da noktalanın karar, yukarıda açıklanmaya çalıştığım düşünceler ışığında devlet büyüklerimiz tarafından bir kez daha gözden geçirilsin. Hepimiz bu vatanın daha güzel günler görmesi için çalışan aydınlarıyız, politikacılarıyız, teknokratlarıyız. Toplum yararını hepimiz yüceltmeliyiz. Kısır, kapkaç kalkınma modellerinin toplumu uzun dönemde yozlaştıracağı bilincinde olmalıyız.

Taşkışla'nın İTÜ'lülerin hizmetinde, bu topluma beş yıldızlı otelden daha fazla yararlı olacağı inancındayım.

